

IZLOŽBA “NAJSTARIJI RADOVI IZ GRAFIČKE ZBIRKE FUNDUSA UMJETNINA ALU (1920.–1950.)”

ARIANA NOVINA □ Arhiv Akademije likovnih umjetnosti (ALU), Zagreb

KORANA KOLARIĆ □ Fundus umjetnina i zbirke studentskih radova Akademije likovnih umjetnosti (ALU), Zagreb

sl.1. Rudolf Schlick, *Bez naziva*, bakropis, akvatinta, suha igla, 1926. g, 500x372 mm, dipl. 1926., klasa T. Krizmana

sl.2. Sergej Glumac, *Bez naziva*, litografija, nedatirano, 469x293 mm, dipl. 1927., klasa V. Becića

sl.3. Karlo Napravnik, *Bez naziva*, litografija, nedatirano, 655x497 mm, dipl. 1933., klasa M. Tartaglie

Izložba *Najstariji radovi iz grafičke zbirke Fundusa umjetnina ALU (1920. - 1950.)* otvorena je u galeriji Akademije likovnih umjetnosti 27. listopada 2011. g. Izložba je planirana u sklopu redovitog godišnjeg programa izložbene djelatnosti ALU.

Autorice koncepcije i postava izložbe su Korana Kolarić, voditeljica Fundusa umjetnina i Zbirke studentskih radova ALU, i Ariana Novina, voditeljica Arhiva ALU.

Izložba je zamišljena kao pregledni postav grafika iz najstarijeg dijela Grafičke zbirke Fundusa ALU, koje su od 1920-tih do 1950-ih godina, školujući se na Umjetničkoj akademiji, izradili tadašnji studenti. Izloženi su radovi većinom litografske crtačke vježbe i drvorezi. Uz studentske radove izloženi su i fotoportreti profesora koji su predavali grafiku, te povijesni pregled razvoja te likovne discipline na Akademiji.

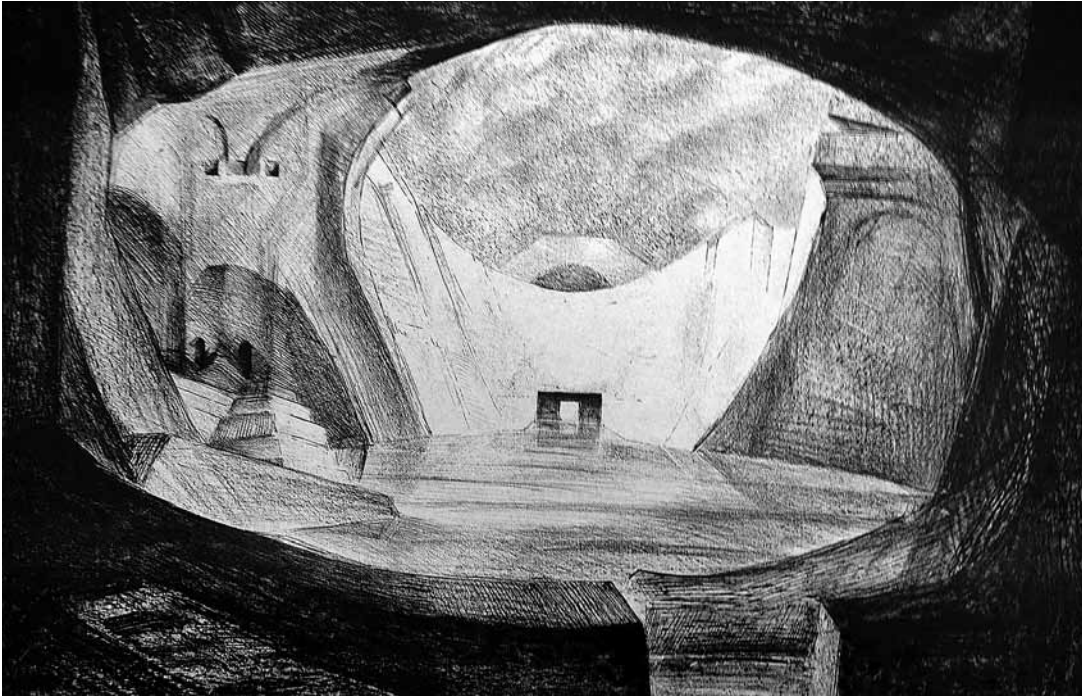
Autorice su odabirom autora (neki od njih su kasnije postali poznati umjetnici: Antun Motika, Julije Tomić, Rudolf Schlick, Mila Kumbatović, Sergej Glumac) naglasile suodnos učenika i profesora u stvaralačkom procesu i kroza nj pokušale iščitati nastavne metode, načine podučavanja i težnji prvih profesora Akademije, to više što prve godine rada ustanove ne ostavljaju dovoljno pisanih tragova o odsjeku koji formalno nije postojao.

Ipak, zanimljiva je činjenica da se predmet Grafika od samog osnutka Akademije (od 1907. g.) predavao u sklopu prvih Tečajeva umjetničkih škola i prije nego što je osnovan Grafički odsjek ALU (tek 1956. g.). Dokaz je to svijesti o važnosti grafičkih vještina koje su posebno “njegovali” osnivači Akademije. Od početaka rada Akademije, u doba Više škole za umjetnost i umjetni obrt, osnove grafičkih vještina tadašnjim su učenicima prenosili profesori Menci Klement Crnčić (1907. - 1930.), Ljubo Babić (1916. - 1961.) i Tomislav Krizman (1917. - 1955.) te, vjerojatno, ponekad i profesor povijesti umjetnosti dr. Branko Šenoa (1907. - 1939.)

Menci Klement Crnčić, koji je uz Slikarsku školu podučavao grafičke tehnike, ponajprije bakropis i bakrorez, u prvim se danima Akademije zalagao i za afirmaciju litografije. Iz akademijina Arhiva saznajemo da su učenici njegove škole polazili praktične vježbe u litografiji u Kraljevskoj zemaljskoj tiskari u Zagrebu, pod nadzorom iskusnog litografa.

Prilog zalaganju za poticanje grafičkih tehnika jest i činjenica da se već 1913. g. u Beču naručuje velika bakropisna preša proizvedena u radionici Karla Krausea u Leipzigu, a 1918. g. litografska preša. Prema invenciji i ideji profesora i učenika, grafičke su se tehnike otiskivale uz pomoć stručnih majstora. Tako 1920-ih godina na Akademiji djeluje Đuro Horvat, honorarni predavač i pomoćni nastavnik u svojstvu stručnog majstora za praktičnu obuku đaka u tiskanju bakropisa, litografije i ostalih tehnika prema potrebi. Godine 1944. ga zamjenjuje pomoćni nastavnik Rudolf Durlen.

Prvi profesor punoga grafičkog senzibiliteta, koji je od 1922. g. predavao Grafiku na Akademiji, jest Tomislav Krizman (umirovljen 1950-ih godina). Uz osnovni predmet Grafiku u Grafičkoj školi, u sklopu tzv. Škole za primijenjenu umjetnost (1920-ih na Kraljevskoj akademiji za umjetnost i umjetni obrt), predaje i Kompoziciju za grafiku i plakat, Primijenjenu grafiku te Kaligrafiju.

sl.4. Antun Motika, *Bez naziva*, litografija, nedatirano, 600x396 mm, dipl. 1926., klasa Lj. Babića

Gotovo tri desetljeća na Akademiji djeluje i stručna učiteljica Olga Hocker (1919. - 1948.), koja podučava predmete Ukrasno pismo, Paleografija, Kaligrafija i ornamentika, Oblikovanje pisma i Vježbe u pismu, njegujući i taj segment primijenjene grafike, koja će se ponovno afirmirati na Akademiji u drugoj polovici 20. st. Uz svoj pedagoški rad, Olga Hocker objavila je i nekoliko priručnika o ukrasnom pismu.

Ljubo Babić na Akademiji je djelovao kao profesor od 1916. do 1961. g. Na svoje je učenike prenosio ne samo znanje o povijesti umjetnosti, slikarstvu i grafici, već i "zanos" opremanjem knjiga. Godine 1920. piše *Osnovu za statut litografske i bakropisne radionice*.

Prema nekim navodima, upravo je Babić zajedno, sa Crnčićem, davne 1913. g. nabavio u Beču prešu za duboki tisak ili "veliku prešu", koja i danas na ALU svjedoči o povijesti Grafičkog odsjeka. Ne smijemo zaboraviti ni njegovu zaslugu, uz Crnčića i Krizmana, za osnivanje Grafičke zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Grafička zbirka osnovana je 1919. odlukom Povjereništva za bogoštovlje i nastavu kao dio Sveučilišne knjižnice. U osnivačkom odboru bili su dr. Artur Schneider, kasnije i prvi voditelj Zbirke, predstavnik prvostolnog Kaptola, predstavnici Povjerenstva te Babić, Crnčić i Krizman, koji su ujedno i donirali svoje radove.

Prvih pedeset godina predmet Grafika pratile su sretne okolnosti stvorene djelovanjem i suradnjom umjetnika sa znanjem i senzibilitetom prema grafici, što je otvorilo vrata budućemu Grafičkom odsjeku. Postav ove izložbe imao je cilj upoznati stručnu i širu javnost s dijelom Zbirke studentskih radova koji se čuvaju u Fundusu Akademije (ne ulazeći pritom u njihovo kvalitativno vrednovanje) i koji svjedoče o pedagoškom kontinuitetu te o svijesti o važnosti čuvanja tih radova kroz cijelo postojanje ustanove.

Izložba je popraćena katalogom, čije grafičko oblikovanje potpisuje doc. Natalija Nikpalj Polondak.

Primljeno: 15. siječnja 2012.

THE EXHIBITION "OLDEST WORKS FROM THE PRINT COLLECTION OF THE ART HOLDINGS OF THE ACADEMY OF FINE ARTS"

The exhibition of the *Oldest works from the print collection of the Art Holdings of the Academy of Fine Arts (1920-1950)* was devised as a survey display of graphics from the oldest part of the Print Collection of the Holdings of the Academy of Fine Arts, which were done from the 1920s to the 1950s by a number of artists who were later to become eminent, and who were then studying at the Academy: Antun Motika, Mila Kumbatović and Sergej Glumac. The works on show are mainly lithographic drawing exercises, woodcuts and etchings. They were created before the foundation of the Print Department, and tell of the educational continuity and the awareness of the importance of graphic skills.

The first fifty years of the subject Printmaking were accompanied by lucky circumstances created by the work and collaboration of artists/teachers (M. Clement Crnčić, T. Krizman, O. Höcker, L. Babić) whose printmaking knowhow and sensibility opened up the door to the future Printmaking Department at the Academy of Fine Arts in Zagreb.